

Věc C-790/19**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

24. října 2019

Předkládající soud:

Curtea de Apel Braşov (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. října 2019

Obžalovaní:

LG

MH

Další účastníci řízení:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov

Předmět původního řízení

Odvolání podaná ze strany Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (státní zastupitelství u soudu prvního stupně v Braşově, Rumunsko, dále jen „státní zastupitelství“), obžalovaného LG a poškozené Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (Národní agentura pro daňovou správu - regionální generální ředitelství pro veřejné finance v Braşově, Rumunsko, dále jen „daňová správa“) proti rozsudku trestního soudu ze dne 15. listopadu 2018, který vynesl Tribunalul Braşov (soud prvního stupně v Braşově; dále jen „soud prvního stupně“)

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Žádost o výklad čl. 1 odst. 3 písm. a) směrnice 2015/849, která byla předložena podle článku 267 SFEU

Předběžná otázka

Musí být [čl. 1 odst. 3 písm. a) směrnice 2015/849] vykládán v tom smyslu, že osoba, která se dopustí skutku, který představuje trestný čin praní peněz, je vždy osobou odlišnou od osoby, která spáchá hlavní trestný čin (predikativní trestný čin, z něhož plynou peníze, které jsou předmětem praní peněz)?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, čl. 1 odst. 1 a 2 písm. a) až d)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES, čl. 1 odst. 1, 2 a 3 písm. a) až d)

Uplatněná ustanovení vnitrostátního práva a relevantní judikatura

Článek 29 Lege nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor (zákon č. 656/2002 o předcházení a zamezení praní peněz), zveřejněný v Monitorul Oficial al României, část I, č. 904 ze dne 12. prosince 2002 ve znění pozdějších změn a doplňků;

V době spáchání skutků zněl čl. 29 odst. 1 následovně:

„Trestný čin praní peněz spáchá a bude potrestán odnětím svobody na 3 až 12 let, kdo se dopustí:

- a) přeměny nebo převodu majetku s vědomím, že tento majetek pochází ze spáchání trestného činu, za účelem zatajení nebo zastření nezákonného původu majetku nebo za účelem pomoci pachateli trestného činu, ze kterého majetek pochází, aby se vyhnul trestnímu stíhání, trestnímu řízení nebo výkonu trestu;
- b) zatajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, nakládání, pohybu, práv k majetku nebo jeho vlastnictví s vědomím, že tento majetek pochází ze spáchání trestného činu;
- c) nabývání, držení nebo užívání majetku s vědomím, že tento majetek pochází ze spáchání trestného činu.“

Rozsudek Curte Constituțională (rumunský Ústavní soud; dále jen „Ústavní soud“) č. 418 ze dne 19. června 2018 týkající se námítky protiústavnosti ustanovení čl. 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 656/2002 o předcházení a zamezení praní peněz a provádění opatření k předcházení a boji proti financování terorismu,

ve výkladu poskytnutém v rozsudku Înalță Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud, Rumunsko; dále jen „Kasační soud“) č. 16 ze dne 8. června 2016, který se týkal vydání předběžného rozhodnutí za účelem objasnění právních otázek týkajících se trestného činu praní peněz;

Lege nr. 129/2019 din 11 iulie 2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (zákon č. 129 ze dne 11. července 2019 o předcházení a zamezení praní peněz a financování terorismu, jakož i o změně a doplnění některých normativních aktů, zveřejněný v Monitorul Oficial al României, část I, č. 589 ze dne 19. července 2019) (zákon, který nebyl zveřejněn ke dni, kdy byla formulována žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru).

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Soud prvního stupně odsoudil obžalovaného LG k trestu odnětí svobody v délce 1 roku a 9 měsíců, s podmíněným odkladem výkonu trestu, podle článku 81 a následujících předchozího trestního zákoníku (trestní zákoník, který je pro obžalovaného příznivější), a to za trestný čin praní peněz podle čl. 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 656/2002, při uplatnění čl. 41 odst. 2 předchozího trestního zákoníku, spočívající ve spáchání 80 materiálních skutků. Tento soud rovněž nařídil zastavení trestního řízení proti obžalovanému LG pro trestný čin daňového úniku, jelikož obžalovaný škodu nahradil. Pokud jde o obžalovanou MH, soud rozhodující ve věci samé ji obžaloby zprostil, přičemž uvedl, že nebyl splněn požadavek přičitatelnosti, jelikož nebylo prokázáno, že MH si byla vědoma skutečnosti, že obžalovaný LG se dopouštěl praní peněz pocházejících z daňového úniku.
- 2 Soud rozhodující ve věci samé konstatoval, že obžalovaný LG se jako jednatel dopustil trestného činu daňového úniku a že peníze, které z tohoto trestného činu plynuly, on sám prostřednictvím praní peněz legalizoval. V období 2009–2013 totiž obžalovaný LG nezanesl do účetnictví společnosti SC Vinalcool Brașov SA daňové doklady, které potvrzují dosažení příjmů od společností Medofta SRL a Reproflex SRL plynoucích z pronájmu komerčních prostor. Za účelem zachování zdání legality obchodních transakcí ve vztahu k zástupcům Medofta SRL a Reproflex SRL požádal obžalovaný LG tyto zástupce o zaplacení peněžních částek dlužných společnosti Vinalcool Brașov SA na účet společnosti Arta Romana SRL, která byla vlastněna obžalovanou MH, družkou obžalovaného, a to s využitím smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené mezi obžalovaným, Vinalcool Brașov SA a Arta Romana SRL. Celková výše převedené částky činila 512 301,15 rumunských lei (RON) a obžalovaný LG ji získal prostřednictvím obžalované MH. Finanční prostředky byly oběma obžalovanými vybrány v hotovosti u přepážky nebo z bankomatu. Přesněji řečeno, obžalovaný LG se dopustil praní peněz pocházejících ze spáchání, opět z jeho strany, trestného činu daňového úniku jakožto hlavního trestného činu.

- 3 Státní zastupitelství, obžalovaný LG a poškozená daňová správa podali proti tomuto rozsudku odvolání k předkládajícímu soudu. Obžalovaný LG později vzal své odvolání zpět.
- 4 Státní zástupce napadl tento rozsudek zejména pro neopodstatněnost ve vztahu ke zproštění obžalované MH obžaloby.
- 5 Poškozená napadla rozsudek z toho důvodu, že v rozsudku byly částečně zamítnuty její občanskoprávní nároky.

Předkládající soud, Curtea de Apel Braşov (odvolací soud v Braşově, Rumunsko; dále jen „odvolací soud“), jelikož považoval za nezbytné, aby byla vyložena některá ustanovení směrnice 2015/849 a jelikož nenalezl judikaturu týkající se této problematiky, předložil z moci úřední účastníkům řízení otázku podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

Základní argumenty účastníků původního řízení

- 6 Státní zástupce vznesl námitku proti podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru, neboť podle jeho názoru nebyly splněny požadavky uvedené v článku 267 SFEU, ale také proto, že uvedená směrnice nebyla provedena do rumunského právního řádu, a to navzdory tomu, že transpoziční lhůta uplynula v roce 2017, a skutky byly spáchány před přijetím této směrnice. Státní zástupce měl za to, že směrnice splňuje kritéria pro uplatnění doktríny *acte clair*, jak byla zakotvena Soudním dvorem, a že pokud jde o normativní akty přijaté na unijní úrovni, existuje zde kontinuita, jelikož věcný obsah je stejný.
- 7 Obžalovaní souhlasili s předložením žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 8 Platná směrnice, jakož i zrušené směrnice, definují praní peněz v jakékoli z alternativních metod, kterými může být spácháno, obdobně, a vnitrostátní právní úprava provedla ustanovení týkající se vymezení skutkových podstat téměř identicky, přičemž rozdíly týkající se určitosti, nezákonnosti a přičitatelnosti trestného činu nejsou relevantní. Předkládající soud však zjistil rozpor mezi výklady vnitrostátní právní úpravy, jelikož soudní praxe nabízí rozdílná řešení. Možná řešení předmětného sporu jsou totiž diametrálně odlišná v závislosti na tom, zda je základní charakteristika určitosti trestného činu považována za naplněnou či nikoli.
- 9 Podle předkládajícího soudu pachatel trestného činu praní peněz v jakékoli formě nemůže být totožný s pachatelem hlavního trestného činu.

- 10 Odvolací soud odkazuje zejména na dva rozsudky Kasačního soudu: rozsudek č. 147/2011, kde bylo stanoveno, že: „pachatelem obou trestných činů nemůže být stejná osoba“, a rozsudek č. 836/2013, který se omezil na rozhodnutí o formě stanovené v čl. 23 odst. 1 písm. c) zákona č. 656/2002 v tom smyslu, že „účastník hlavního trestného činu nemůže být pachatelem trestného činu praní peněz“, neboť jinak dochází k „porušení zásady *ne bis in idem*“. V tomto smyslu, tedy ve smyslu vyloučení možnosti, že pachatelem trestného činu praní peněz je stejná osoba, která je pachatelem hlavního trestného činu, lze rovněž citovat další rozhodnutí Kasačního soudu, jakož i jiných vnitrostátních soudů.
- 11 Na druhé straně Kasační soud se ve vztahu k těmto zákonným ustanovením vyjádřil v rozsudku č. 16/2016, ve kterém vyhověl žádosti týkající se objasnění některých právních otázek, a zejména stanovil, že pachatelem trestného činu praní peněz může být rovněž pachatel trestného činu, ze kterého majetek pochází. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Kasační soud upřesnil, že „ustanovení uvedená v čl. 29 odst. 1 zákona č. 656/2002, která definují trestný čin praní peněz, poukazují na vědomost o původu majetku [...], což je podmínka, která je splněna v případě, kdy je osoba jak v postavení pachatele trestného činu praní peněz, tak v postavení pachatele trestného činu, ze kterého plyne majetek“.
- 12 Ve vztahu k těmto zákonným ustanovením se vyjádřil rovněž Ústavní soud v rozsudku č. 418/2018, který stanovil, že ustanovení čl. 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 656/2002, jak byla vyložena v rozsudku Kasačního soudu č. 16/2016, jsou, pokud jde o pachatele trestného činu, protiústavní. Tedy „pachatel [...] hlavního trestného činu [...] nemůže být pachatelem trestného činu praní peněz“. Výraz „s vědomím, že tento majetek pochází ze spáchání trestného činu“, obsažený v trestněprávním ustanovení, vylučuje ze sféry pachatelů osoby zapojené do spáchání trestného činu, ze kterého majetek pochází.
- 13 Zákon č. 656/2002, v opětovně zveřejněném znění, ve znění změn a doplňků, podle údajů uvedených na konci tohoto zákona, provádí ustanovení směrnice 2005/60 do vnitrostátního právního řádu.
- 14 Jak znění směrnice (v jakékoli z následujících forem), tak znění vnitrostátního zákona obsahují podmínku „s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti“, kterou předkládající soud analyzuje ze sémantického, gramatického a teleologického hlediska, přičemž dochází k závěru, že pro tyto dva trestné činy není totožnost pachatele možná.
- 15 Předkládající soud, odvolací soud, rovněž odkazuje na anglické znění směrnice a poté provádí srovnání mezi systémem common law a románsko-germánským systémem práva, přičemž odkazuje na italský, španělský a nizozemský trestní zákoník, jakož i na odbornou literaturu.
- 16 Tento soud dospěl k závěru, že v projednávané věci se doktrína *acte clair* neuplatní, neboť jak tato doktrína, tak soudní praxe nabízejí odlišná řešení této otázky.

- 17 Ačkoli Rumunsko netransponovalo směrnici 2015/849 ve stanovené lhůtě, ale až zákonem č. 129 ze dne 11. července 2019, který byl přijat po rozhodnutí ze dne 25. června 2019, kdy bylo rozhodnuto o podání žádosti o předběžné otázky k Soudnímu dvoru, předkládající soud uvádí, že otázka musí být předložena Soudnímu dvoru s odkazem na tento normativní akt, a to zejména proto, že v ustanoveních článku 1, která definují praní peněz, není rozdíl.

PRACOVNÍ DOKUMENT